

פרוטוקול מס' 52

מישיבת ועדת הכספים
יום ב' כ"א באייר תשל"ד - 13.5.1974 שעה 10.00

נ כ ח ד :

- י. קרגמן - היו"ר
- ע. אטורחאי
- א. אפרת
- ש. ארליך
- ס. ארנס
- י. בדר
- ס. ברעם
- י. גולן
- צ. גרשובי
- ב.צ. חלפון
- ש. לורנץ
- א. מלמד
- ז. פלוטין
- ג. פת
- ד. קורן
- נ. קצב
- ז. שובל
- א. שוסטק

חברי הועדה:

- שר האוצר פ. ספיר
- יועץ שר האוצר א. דברת
- ג. מודג - האוצר
- ס. דיין - האוצר

מוזמנים:

חבר הכנסת י. הורביץ

א. קירשנר

מזכיר הועדה:

א.נ. פלוג

הירעה"כ לועדה:

ס. איזנברג

קצרנית

סדר-היום:

- א. תשובות שר האוצר על שאלות חברי הועדה
- ב. ערבות מטעם המדינה לרשויות המקומיות
- ג. פעולות הסמסלה סול האינפלציה הגואה - הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת הורביץ

א. תשובות שר האוצר על שאלות של חברי הועדה

היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הישיבה.
אני מקדם בכרכה את שר האוצר וחבר עוזריו.
נשמע תשובות שר האוצר על שאלות חברי הועדה, והשאלות הן:

א. כניסת החברה לישראל לחברת "אליהו";

ב. הקמת חברה מפשלתית בשיתוף עם קופות

החולים ליבוא תרופות;

ג. שער הריבית על הלוואות לרשויות המקומיות...
להן נחבקשה הועדה לאשר ערבות מטעם המדינה.

שר האוצר פ. ספיר:

לשאלה הראשונה - מר צור מנכ"ל החברה לישראל
חזר אחת מחו"ל. בשיחה זמלפונית אמר לי
שכל הרוונה בכניסת החברה לישראל לחברת "אליהו" היא להרוויח את החלק הדולרי
בחו"ל.

היו"ר י. קרגמן:

בחוק מפורטות מטרות החברה, והמעוררה שאלה
אם תחרם זה כלול במטרות החברה.

אברר זאת.

שר האוצר פ. ספיר:

אשר להקמת החברה ליבוא תרופות, נאמר

לי שחבר הכנסת שוטסק תוסך בהקמת חברה זו.

בדרך כלל תמכנו בזה אבל אנו דורשים תנאים
מסויימים.

א. שוטסק:

שר האוצר פ. ספיר:

שר הבריאות הביא הצעה זו להקמת החברה
לאחר קדיקה ובידור ממושך. השימוש בתרופות
גדל והולך. יהודים, יש להם חולשה לרפואים ולרפואות. ההוצאות על רפואות
הולכות וגדלות. כיום משתמשים ברפואות חדשות שמחירן יקר מאד. ביבוא
הרפואות יש רווחים גדולים והוכח שעל ידי הקמת חברה, יכולה המדינה לחסוך
כסף רב. ועדת השרים לענייני כלכלה החליטה להקים חברה זו. בישיבה הממשלה
הוגש ערעור על החלטת ועדת השרים לענייני כלכלה והערעור נדחה. את הנימוקים
להקמת החברה אפשר לשמוע מפי שר הבריאות.

שר האוצר אחראי בעד מכירת חברות ממשלתיות

לא מעטות. אני מניח שבמשך הזמן נמכור עוד חברות ועוד חלקי חברות.
אבל כאשר רוצים להקים חברה ליבוא תרופות כדי לחסוך כסף למדינה - מדוע
לא?

מה שנעשה בארץ בתחום הרפואות הוא יותר

אריזת רפואות מאשר ייצורן. אני יודע שהחברות העוסקות ביבוא תרופות
מרוויחות הון תועפות. ואני דוקא אוהב אנשים וחברות שמרוויחים. אבל הנושא
נדון ברל האינסטנציות והממשלה החליטה על הקמת החברה.

אשר לקומיסיון של הבנקים על הלוואות

הנתינות לרשויות המקומיות בערבות המדינה, לאחר שפורסם דו"ח מנקר המדינה
הזמנת את אנשי הבנקים ובקשתי שיעיינו בדו"ח המבקר על היחסים שבין
הבנקים והרשויות המקומיות. לשבוע זו נועדה ישיבה לדיון בנושא הקטנת
הקומיסיון. כשם שהורדנו את הקומיסיון של הבנקים על אגרות חוב בסכום
של מליוני לירות, כך נטפל בנושא זה של קומיסיון הבנקים על הלוואות
הנתינות לרשויות המקומיות.

הטענה העיקרית של הבנקים היא, שהם חייבים להגדיל את הונם, וכדי לעשות זאת הם חייבים לשלם דוידנד. בנק לאומי החליט להגדיל את הונו ב-120 מליון לירות. אינני בא להגן על הבנקים. כפי שאמרתי, לשבוע זה נועדה ישיבה לדיון עם הבנקים בנושא זה.

היו"ר י. קרגמן: בזמנו המליצה ועדת הכספים, שכספים

הניתנים מהאמסיות, ינתנו בריבית של 8% ולא בריבית של 9%. למעשה מבקר המדינה הסתמך על המלצה זו של ועדת הכספים. יש לפנינו פנייה לאשר ערבות לרשויות המקומיות על הלוואה בסך 160 מליון לירות, מהם 97,2 מליון לירות מכספי אמסיות ו-62 מליון לירות מהאמצעים העצמיים של הבנקים. אנו צריכים לאשר ערבות זו. לכן אני מציע שחשובת שר האוצר תתן בימים הקרובים ביותר.

שר האוצר פ. ספיר: אם אתם רוצים לעכב אישור הערבות, בבקשה. אנו משתדלים להסדיר כל ענייניהן של הרשויות המקומיות.

היו"ר י. קרגמן: אני מציע שנאשר את הערבות. אבל לגבי הסכום של 97,2 מליון לירות, נרשום לפנינו הודעת שר האוצר, שיעשה כל מאמץ שהריבית תהיה נמוכה מ-8%.

שר האוצר פ. ספיר: אעשה כל מאמץ להסדיר זאת. אבל אינני יכול לעשות זאת בטרם נקיים את הפגישה עם מנהלי הבנקים. שאלתי אליך, אדוני היושב-ראש, האם אתה מציג זאת כתנאי? אני יכול לומר למנהלי הבנקים, שזוהי דעת ועדת הכספים וזוהי דעת מבקר המדינה.

היו"ר י. קרגמן: אינני יכול להציג תנאים. אני מציע שהועדה תאשר את הערבות, לאחר ששמעה הודעת שר האוצר, שיעשה כל מאמץ שסכפי האמסיות ינתנו ברבית נמוכה מ-9%.

ש. ארליך: הועדה יכולה לבקש או להמליץ. היא אינה יכולה להציג תנאים.

ד. קורה: ואם שר האוצר לא יצליח?

היו"ר י. קרגמן: שר האוצר הודיע שיעשה כל מאמץ להשיג זאת. אם לא - אין זו הערבות האחרונה שאנו נאשרים.

י. ברד: חוק בנק ישראל מעניק סמכות לנגיד בנק ישראל לקבוע גובה הרבית ותשלומים אחרים שמקבלים הבנקים. בנק ישראל לא השתמש בסמכות זו אף פעם. אבל סמכות זו קיימת. אינני מבין מדוע יש צורך בהחלטות "אפלטוניות", כאשר יש חוק ויש סמכות.

היו"ר י. קרגמן: יש חוק ויש סמכות, אבל אין חובה על הבנקים לתת הלוואות.

אני מעמיד להצבעה אישור הערבות לרשויות המקומיות.

ה צ ב ע ה

ערבות המדינה לרשויות המקומיות - אושרה

היו"ר י. קרגמן:

שר האוצר ימשיך בתשובתו על שאלות חברי הועדה.

שר האוצר פ. ספיר:

חבר הכנסת גרשוני שאל, האם תכנית פיתוח החשמל מתבצעת ללא שנויים. התשובה היא - כן. יחידה אחת התחילה לפעול. 4 יחידות נוספות של 350 מגווס יופעלו ב-1980. יחידות הכוח הגרעינית תופעל ב-1984/85. יחידה אחת, אשכול ג', עובדת במלוא התפוקה.

לשאלתו, האם התמריצים לייצוא

מספיקים - לדעתי, כן.

לשאלתו, האם יש לגרום לשנויים במדיניות החשיפה - זה אינו נושא לשאלה ותשובה. אומר רק כי איטליה, למרות שהיא חברה בשוק המשותף, החליטה שכל הבא לבקש רשיון יבוא, יפקיד 50 אחוז, בלי ריבית, לשנה שלמה. אצלנו הוטלה חובת הפקדה עם רביית לתקופה של חצי שנה.

י. פלומיץ:

לפני שבועים בקשתי את יושב-ראש הועדה להעלות על סדר-יומה של הועדה שאלת הקמת חברה ליבוא תרופות. והובטח לי שהנושא ידון עם שובו של השר מחו"ל. אינני יודע אל מי אני צריך להפנות שאלתי, לאחר שאתמול אושרה הקמת החברה בממשלה. אני מביע תרעומת על כך שאתם מעמידים אותנו בפני עובדות מוגמרות.

היו"ר י. קרגמן:

הקמת חברה זו אינה טעונה אישור ועדת הכספיים.

י. פלומיץ:

האם הקמת חברה זו עולה בקנה אחד עם דבריך, אדוני שר האוצר, בוועידה הכלכלית האחרונה, שהממשלה תכנס לפעילות רק בשטחים שהסקטור הפרטי אינו יכול ואינו רוצה לפעול בהם?

שר האוצר פ. ספיר:

בתקופת הנסיון שלי, שאינה קצרה ביותר, לא שמעתי שהממשלה צריכה לעכב החלטות משום שמישהו בוועדת הכספיים או בכנסת מערער עליה. הנושא הועלה בכנסת במסגרת הצעה לסדר-היום והוסר מסדר-היום. הובא לידיעת הממשלה מכתבו של היו"ר ועדת הכלכלה של הכנסת, חבר הכנסת תמיר, בו הוא מבקש לעכב את ההחלטה עד שיברר את העניין. אולם הממשלה החליטה לנהוג על פי המקובל ואישרה הקמת החברה.

היו"ר י. קרגמן:

כאשר נדון בוועדה תקציב משרד הבריאות, נושא זה של הקמת החברה ליבוא תרופות, תפס מקום נרחב. ולא ראיתי פה התנגדות סוערת להקמת החברה. אם אינני טועה אמר חבר הכנסת שוסטק - - -

א. שוסטק:

אמרתי שיבוא התרופות הוא אחד הדברים החיוניים למדינה והוא צריך להמצא בידיים צבוריות, כמו החשמל והמים.

ב. פעולות הממשלה מול האינפלוציה הגואה - הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת הורביץ

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום:

היו"ר י. קרגמן:

חבר הכנסת הורביץ הוזמן לדיון זה. אני מקדם אותו בברכה. חבר הכנסת הורביץ, האם יש לך מה להוסיף על הדברים שאמרת בכנסת?

י. הורביץ:

בהשיבו על הצעתי לסדר-היום במליאת הכנסת הרחיב שר האוצר-אח הדיבור ודבריו נאמרו ברוח טובה. אני אנסה להציג את הדברים בקיצור.

איש אינו יכול לומר, שלא ידע על ההתייקרות בחו"ל ועל השפעתן על ההתייקרות בארץ. אבל אני קובע, שמרכיב ההתייקרות בחו"ל מהווה רק שליש ממרכיבי ההתייקרות בארץ. שני שלישים הם "עבודה עצמית" שלנו, הם נובעים מהבעיות שלנו.

השר ספיר אמר במליאת הכנסת: אם אתם רוצים עלייה, אם אתם רוצים בטחון, אם אתם רוצים שיכון - זה המחיר שצריך לשלם.

רבותי, כל זה נכון. אבל דוקא משום כך, נדרשים צעדים אמיצים יותר ונמרצים יותר. אתה יכול לראות באינפלציה מכת טבע ואתה יכול לחשוב שניתן לעשות משהו כדי לבלום את האינפלציה. יש לי הרגשה ששר האוצר רואה בזה מכת טבע. ונדמה לו שמה שנעשה הוא המכסימום ולא ניתן לעשות יותר.

על אף העובדה שבזמן המלחמה ואחריה גוייסו 20% מכוח העבודה - ויש להנחיה שהכוח האיכותי שגוייס גדול יותר - ירדה התפוקה רק ב-10%. זה מוכיח שכאשר העובדים רוצים, המשק רוצה, ויש אווירה אחרת, ניתן להקטין את הפער, ניתן להעלות את התפוקה. עובדה היא שכוח העבודה שנשאר, מתוך רצון ומאמץ - ומאמץ לא עד כדי כך שצריך היה לנגב את הזיעה, העלה את התפוקה. קיימת אבטלה סמויה במשק. וניתן על ידי קדימה של הממשלה וצירת אווירה נאותה, לארגן את המשק כך שהתפוקה תעלה. אילו ראינו את עצמנו כמשק של שעח חירום, ניתן היה להגיע לכך. כמובן ששיטת המיסוי על עבודה נוספת ועל מאמץ נוסף, גם היא תורמת את חלקה.

לפי דעתי הממשלה אינה עושה די. אינני מכחיש שהיא עושה, אבל היא אינה עושה די מטעמים של חיצור אחרי הבוהר. אם נמצאים במלחמה, והממשלה צריכה להיות שולטת ולא נשלטת, מוכרחים בשעת חירום כזאת לעשות גם צעדים שאינם פופולריים. אני יודע ששר האוצר יגיד לי: לי יש מפת"ם ולך יש ארידור. זה נכון. אבל אתה, השר ספיר, שר האוצר ואתה צריך להיות מכוון המשק. כל הספורים ששמענו טובים כאשר הם נאמרים מעל במת הכנסת. אבל הם אינם טובים כאשר עושים את המאזן.

ההסתדרות החליטה - ואינני מתכוון לערער על כך - על העלאת שכר היסוד נוסף לתוספת היוקר. תוספת היוקר מוסכמת על כולם, כי שכרו הריאלי של היובד צריך להיות מובטח. אך עכשו באה ההסתדרות והחליט על תוספת 80-50 לירות לשכר היסוד. נניח שגם זה בסדר. אבל האם אתם יודעים מה זה אומר לגבי השכר הממשתי? תוספת שכר יסוד של 80 לירות עולה למעסיק מ-180 עד 230 לירות! אמנם נאמר שרק עובדי הייצור יקבלו תוספת של 80 לירות ועובדי השירותים יקבלו 50 לירות. אבל אני מעיז לומר, שהכל יקבלו 80 לירות. אתם חושבים שמישהו יספוג תוספות אלו? הדבר מוכרח להתבטא במחירים. נוסף לפיצוי המלא עבור ההתייקרות, תוספת לשכר הריאלי בטכומים כאלה תביא למפולת.

אילו אפשר היה לפתור את הבעיות על ידי דיבורים מעל במת הכנסת, השר ספיר הוא האמן לכך. הצרה היא -

שר האוצר פ. ספיר: אני הצעתי להעביר את נושא האינפלציה לדיון בוועדה.

אני חייב לחלוק מחמאה לחבר הכנסת הורביץ על הסגנון של דבריו. לגבי התכן, אנו חלוקים בדעותינו. בוועדת הכספים, חבר הכנסת הורביץ, מבררים את הדברים לגופם. לכך הצעתי להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

אילו עשיתי משאל בין חברי הועדה היושבים כאן, בכמה עלו אמצעי החשלום ב-6 החודשים האחרונים, מסוף אוקטובר 1973 עד סוף אפריל 1974 - בודאי היו נוקבים באחוז גבוה,

גבוה פי כמה מזה שהיה בתקופה המקבילה אשתקד.

ש. ארליך:

מדוע אתה חושב כך?

שר האוצר פ. ספיר:

אולי אתה מוכן לסכן עצמך ולהגיד?

ש. ארליך:

הם לא עלו. באפריל עלו ב-200 מליון.

שר האוצר פ. ספיר:

אינני יודע מדוע צריך אפוא ליצור אווירה מסולפת. לפני שנתיים עלו אמצעי החשלוּם מסוף אוקטובר עד סוף אפריל ב-15.5%; לפני שנה בתקופה המקבילה עלו אמצעי החשלוּם ב-8.8% ובשנה זו ב-0.6%.

חבר הכנסת הורביץ, אתה יכול להגיד מה שאתה רוצה - וכאיש האופוזיציה אתה חייב להגיד - אבל הנה הנתונים. אני מוכן להביא את כל הנאומים על האינפלציה, נאומיהם של פרופסורים, כלכלנים, חברי כנסת, אנשי מימסד. נאומים אלה יוצרים את האווירה של חטוף וקנה.

עליית אמצעי החשלוּם ב-6 החדשים האחרונים ב-0.6% היא תוצאה של המדיניות שלנו. ואתה אומר, חבר הכנסת הורביץ, שאנו איננו עושים, כי אנו חוששים מפני הבוחר. אתה זוכר את כל הדיבורים סביב אי-העלאת הסובסידיות? אתה זוכר את הביטוי "לא מלווה חובה-לא מלווה חובה", מלווה מרצון-לא מלווה מרצון, שנוי מחירי הדלק, שנוי תעריפי החשמל? וכל אלה הובאו לוועדת הכספים. הוצאנו מהצבור 8.5 מיליארד לירות הודות למדיניות ספיגת הכספים. ואחר כך אלה הגענו לעליית אמצעי החשלוּם בשיעור של 0.6%. אילו שאלת אותי בסוף אוקטובר אם זה יקרה, הייתי משיב בשלילה.

אינני יודע מה יהיה בעוד 6 חדשים. אתה אמרת שההסתדרות החליטה על תוספת שכר ריאלית של 50-80 לירות. אגב, אתה חבר בהסתדרות או בהתאחדות בעלי התעשייה?

בשתייהן.

י. הורביץ:

שר האוצר פ. ספיר:

8.5 מיליארד לירות הוצאנו מאזרחי המדינה ב-8 חדשים. בהתחלה, כאשר חיינו עמדו בסכנה, תרמו למלווה מלחמה מרצון. אחר כך נשמעו קולות נגד המלווה מרצון. המלווה מרצון צריך היה להכניס מיליארד לירות והכניס רק 900 מליון לירות. אבל אנחנו לא נרתענו ועמדנו על ביצוע המדיניות שנראתה לנו נכונה.

ההכנסות ממסים מבהילות לפעמים גם אותי; 10 מיליארד לירות, 15 מיליארד לירות ועכשיו - 20 מיליארד לירות. אני יודע שיש בכך ביטוי לירידת ערך הכסף. אבל במס הכנסה איננו מביאים בחשבון אבדן ערך הכסף; נהפוך - הורדנו שיעורי המס. לכן אם אתה אומר שאנו מפחדים מפני הבוחר, ואין לנו מדיניות, אין זה מדויק. יש לנו מדיניות ואנו מבצעים אותה. אגב, אינני מאמין שזה הדבר הקובע לגבי הבוחר. הבוחר שוקל אלף ואחד דברים, ביניהם גם הדבר הזה.

הפגשתי את לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים יחד עם ההסתדרות והעזתי להגיד להם על דעת עצמי: אם תגיעו להסדר מתקבל על דעתנו ועל דעת המשק, נשמור על המחירים עד 1 באפריל; לא תגיעו להסדר, נתיר את הנדר שנדרנו לגבי מחיריהם של 14 מוצרים, ונתיר את הנדר בעניין המסים. אני הופתעתי מדבריו של מזכיר ההסתדרות, מר משל, שאסור להאריך מלווה מרצון, למרות שזוהי מופיע בתקציב.

הפרופסורים ספרו לכם שכאשר קיימנו דיונים לקראת הכנת התקציב, שמענו דעתם. הם השתתפו ב-3 ועדות משנה להכנת התקציב. והם אמרו לנו, ואמר זאת גם בנק ישראל: הזהרו, אתם נכנסים למיתון. ואנחנו - לא אני לבד - אמרנו: לא יהיה מיתון. עכשו

הם אומרים שתוך חדשים נשתנו הדברים. מי פתי ויאמין שתוך חדשים נשתנו הדברים? הדברים לא נשתנו ולא נכנסנו למיחון. זה מפתיע? - לא. זה מראה את עצמת המשק. אני יודע שיש כאלה השומעים בחריקת שן, שלא חסר שום מצרך במשך 7 חדשים; לא רק לחם הגיע בזמן; גם מוצרי מותרות הגיעו בזמן. אני שותף לדעתו של חבר הכנסת גרשוני בענין חשיפה. אבל יש גם ישראלים שאוכלים קוויאר, ואנחנו חייבים לתת דולרים להבאת קוויאר.

אינני אומר שאין אינפלציה. אני אומר שהיא מטרידה אותנו. אם לא יגיעו להסדר בענין השכר, ואני אינני מדבר בשם התעשיינים, מר מושביץ מדבר בשם - - -

י. הרביץ: ואם לא יגיעו להסדר, אתה אינך גורם בעניין?

שר האוצר פ. ספיר: נכון הוא שהממשלה יא נותן-עבודה. אבל התעשיינים אומרים שהם "הלידר" של נותני העבודה. אם גחליטו על חוספת שכר יסוד של 50-80 לירות, ויתנו יותר מתחת לשולחן, אצלנו - במידה ואני מייצג את הממשלה - לא ינתן פסיק יותר מאשר יוסכם. אם לא יגיעו להסדר, הממשלה תראה עצמה חפשיה מכל הנדריים ותעשה מה שנחוץ לעשות.

אשר לממדי גידול המשק, עד לפני מספר שנים היו אצלנו מפעלים שהעסיקו 10 - 50 פועלים. היום יש מפעלים המעסיקים 500-1000 ולמעלה מ-1000 פועלים. אני בטוח שבאפריל-מאי כאשר המשק חזר לפעילות של 95%, חל גידול טבעי.

מה דיבורי הסרק על משק חולה ותעשייה חולה שצריך להבריאם? מי שיש לו כבוד לתעשייה הישראלית, אינו יכול לדבר בזלזול כזה ובסגנון כזה.

נזכור מסוף אוקטובר עד סוף אפריל לפני שנתיים עלו אמצעי החשלוּם ב-15,5%, לפני שנה בתקופה המקבילי - ב-8,8%, והשנה - ב-0,6%. הדיבורים על האינפלציה - טונות של דיבורים - גם להם יש השפעה על האינפלציה.

יש ויכוח על השאלה, מי צריך לגייס כספים מהשוק. הבה נראה התפתחות החסכון בארץ. ב-1971 - 4,350,000,000 לירות; ב-1972 - 4,700,000,000 לירות; ב-1973 - 6,980,000,000 לירות. וזה בתקופת מלחמה. אבל יש מי שחושב שמצווה לבעוט בממשלה, מצווה לבעוט באוצר, מצווה לבעוט בשר האוצר. כל מי שיכול, מדבר: הכסף מאבד מערכו, יש צורך בפיקוחות.

י. פלומין: המספרים שחבאת הם חוספת חסכון, או חסכון מצטבר?

שר האוצר פ. ספיר: נתונים אלה כוללים: קופות גמל, ביטוח חיים צמוד, חסכון מאושר בבנקים, פז'ק במטבע ישראלי, פקדונות במטבע חוץ, מלווה קצר מועד, ואגרות חוב. זהו סך הכל החסכון הוולנטרי.

אינני אומר שאנו פותרים את כל הבעיות. מייד אעמוד על הסיבות האמתיות לאינפלציה. בראשית היה הבטחון. וכאן טמונה התשובה על שתי שאלות אחרות - החוב במטבע חוץ והגרעון במטבע חוץ.

(אחר: כן פרוטוקול סודי - המשך דברי שר האוצר - מא)

רבותי, זהו החוב במטבע חוץ, זהו הגרעון במטבע חוץ. זהו היסוד של האינפלציה. מי שרוצה לשחק במספרים, יכול לעשות זאת.

י. הורביץ:

כל מה שאחה אומר נכון ב-100%. השאלה היא - מה הצעדים שאנו נוקטים בהם?

שר האוצר פ. ספיר:

על חלק מהצעדים דברתי. על חלק אחר, עוד אדבר.

באוקטובר עלו אמצעי החסלום, מפני שבחודש אוקטובר היו החגים, ובחודש החגים קונים יותר. ובחודש אוקטובר הייתה המלחמה. מי שאינו רוצה לראות זאת, מי שרוצה לעצום עיניים ולא לראות זאת, אין לי טענות אליו; וכי אילו טענה יכולה להיות לעווררים? נניח שתהיה ממשלת ליכוד לאומי, האם היא תוכל שלא לראות מציאות זו? והרי בכסף לבטחון מביץ גם חבר הכנסת בגין. הוא דוקא ביץ אלה הנוסעים בשליחות למגביה ולבונדס.

הגורמים האינפלציוניים בחלקם אינם ישראלים. ישראל חלוייה בגורמים ובמקומות שיש בהם אינפלציה. הייתי עכשיו בשוויץ ובאיטליה; באיטליה הגיע שיעור האינפלציה ל-25%. הייתי בצרפת בכיתו של אחד היועצים של נשיא צרפת. התפתחה שיחה על האינפלציה. שאלתי מה שיעור האינפלציה בצרפת ומאחרי שאל, האם להגיד את האמת או להגיד מה שיהיה כתוב? שיעור האינפלציה בצרפת הגיע היום ל-15%.

משנת 1953 עד היום קבלנו 2,5 מיליארד דולר פיצויים אישיים מגרמניה. 2,5 מיליארד אלה עזרו לנו, אבל זה תוצר ישראלי. תהוד התורם לאינפלציה. עד 1980 נקבל עוד 2,5 מיליארד דולר פיצויים אישיים.

עליית המחירים ב-1973 הגיעה ל-23%. זה שיעור עליית המחירים האיטליה השנה. מזה 13,5% מחירי חו"ל, דלק-3% - והבטוי של עליית מחיר דלק ייבוא יבוא רק ב-1974 - מסים ואי-העלאת סובסידיות - 9,5% וגורמים מקומיים - 6%. מה הם הגורמים המקומיים?

חבר הכנסת הורביץ היקר, אתה חקלאי, אתה יודע ששילמנו לחקלאים 460 לירות בעד טונה חיטה. השנה אלוהים בירך את החקלאים ביבול טוב, והם בקושי הסכימו לקבל 760 לירות הטונה. שמעת על בית חרושת לייצור סוכר, אחד "החטאים" של ספיר? עכשו מתחזנים בפני החקלאים שיגדילו שטח הגידול של סלק סוכר. לפני שנה שילמנו 95 לירות לטונה סלק סוכר, השנה 190 לירות ולשנה הבאה הובטח 210 לירות הטונה.

גורם מקומי נוסף לאינפלציה - תוספת שכר יסוד. אין עיני צרה במקבלי השכר. אני מכיר את כל הרוטשילדים ואינני מקנא באף אחד. הקנאה איננה אחת מתכונותי.

יש לנו חולשות במדינה. אחת החולשות - המדינה מוכנה לרפד את העולה בזהב. מלבד שנים-שלושה חברי ועדה "צבריים" כל היחר באו לישראל כעולים. מה קבלו בבואם? הלוואה של 2.50 לירות. כאשר אמרתי שעולה עולה 40,000 דולר, זה היה לפי מחירי הדירות הקודמים. שנה-שנתיים העולה אינו תורם לייצור. חלק גדול מעולי בריית המועצות פונים לשירותים ולא לייצור. אני בעצמי הכלתי ליהודים אמריקאים לבקש 50 מליון דולר כדי לדחוף עולים ליזמות בחום הייצור והסבת מקצוע. גם זה גורם אינפלציוני.

יש לנו עוד חולשה - ופה הדמגוגיה משתוללת גם בתוך מפלגת העבודה וגם בתוך המערך - מדינת רווחה. ביום ששי השתתפתי בארוחה לכבוד תורם המוכן לתרום מליון ל"ש

לישובי הגליל, ואנו צריכים להוסיף סכום מקביל בלירות. כולנו מתחרים מי יבנה יותר.

יחד עם זאת אנו עושים לפיתוח המשק. אנו מתכננים הקמת תחנת כוח גרעינית. אנו משקיעים בפיתוח החשמל, אנו בונים בחי ספר ומפעלי תעשייה. וכל זה גורם לאינפלציה.

ב-4 החדשים הראשונים של שנת 1974 גדל הייצוא התעשייתי ב-40%, בלי יהלומים. ייצוא היהלומים מהווה רק 4%. זה כשלעצמו מהווה גורם אינפלציוני, כי מקבלים תמריצים בעד הייצוא. בכל זאת אנו רוצים שהייצוא יגדל מדי שנה בשנה. המתכננים הכי אופטימיים חשבו שנגיע השנה לגידול ממוצע של 15%. אני מדבר על 4 החדשים הראשונים של השנה. אינני יודע מה יהיה ביוני. אבל אני מאמין שהשנה יגיע הייצוא ל-3,5 מיליארד דולר. אלא שעתה שנת 1974 היא כבר בגדר ארכיאולוגיה. עכשו מענינת שנת 1975. ובשנת 1975 יעלה הייצוא על 4 מיליארד דולר.

ומה על הייבוא? הבאתי כמה נתונים. ב-1973 הגיעו הפצויים האישיים מגרמניה ל-265 מליון דולר; העברות על ידי פרטיים והשקעות - 550 מליון דולר. אלה סכומים המסייעים לאינפלציה. והם נמצאים בתהליך של גידול מתמיד. מדוע? כי אנשים מאמינים בישראל.

לא שמעתי שמחיר הדלק ירזל. אנו עושים מאמצים אל-אנושיים להוריד את המחיר שאנו משלמים בעד דלק. אינני יודע אם הדבר יעלה בידינו.

אינני בא לערער על חוספת היוקר. חוספת היוקר, כידוע, פטורה ממס. כל עובדי המנגנון הממשלתי קבלו חוספת שכר של 6% מ-1 באפריל השנה. והמורים קבלו חוספת מ-1 במרס השנה. היתה אצלי משלחת של עובדי כמה מוסדות, שהם האחרונים בסולם דירוג השכר. הם הראו לי מה החוספת המוצעת להם ומה החוספת המוצעת לדרגות העליונות בסולם השכר. והפער בין הדרגות הנמוכות ובין הדרגות הגבוהות יגיע עוד מעט לפער הקיים בברית המועצות. בשבוע שעבר היה לי ויכוח עם הפרופסורים. שאלתי מדוע הדירוג הזה של פרופסור, פרופסור בכיר, מרצה, מרצה בכיר, מדריך ומדריך בכיר. ועל מה היה הסכסוך עם המורים או הרופאים, אם לא על הפער. באסיפות ובהופעות בטלוויזיה כולם בודאי נואמים נגד הפער. אך המציאות שונה.

אנו עושים הכל כדי לרסן את עליית המחירים. עשינו קיצוצים בתקציב, חלקם סמליים וחלקם מהותיים.

ש. ארליך: אחת מתכוון ל-400 מליון לירות?

שר האוצר פ. ספיר: בין היתר.

ראיתי באחד העתונים טענה שבחודש אפריל הוצאנו כספים. בחודש מרס השארנו בקופה 700 מליון לירות כדי שנוכל להוציאם באפריל, כי אפריל הוא חודש בו ההכנסות ממסים נמוכות. אנו מכינים עכשו כרססת של 2000 "מכובדים" חברות ובנקים כדי שלא יחזיקו את הסכומים המגיעים למס הכנסה אפילו 3-6 חדשים. אנו מחליפים את נציב מס הכנסה, כי אנו רוצים בכוחות מחודש להתקרב צעד נוסף לגביית מס אמת.

יש לנו ויכוח קשה עם העיריות. יש עיריות ש-90% מהתקציב שלהן בא מתקציב הממשלה. בקריית שמונה 92% של התקציב באים מתקציב המדינה; בחצור - 90%, בצפת - 85%.

מ. ברעם: אינני חושב שבמקומות אחרים המצב טוב יותר.

שר האוצר פ. ספיר:

בכפר סבא רק 30%.

אני חזרתי לאוצר לפני 4 שנים, כאשר אנשי האופוזיציה והקואליציה טענו שהרזרבות במטבע חוץ הגיעו לקו האדום של 350 מליון לירות. ב-1.5.74 היו הרזרבות שלנו 1,960,000,000 דולר.

י. הורביץ:

מה עשה הצבור בכסף?

שר האוצר פ. ספיר:

קנה מוצרי יבוא, קנה אגרות חוב, הרחיב מפעלים. הייתי רוצה שמפעלים הקונים אגרות חוב, יהיו חייבים במס הכנסה על רווחים מאגרות חוב.

הי"ר י. קרגמן:

היו שקנו אגרות חוב והרוויחו תוך חודש ימים סכומים ניכרים.

שר האוצר פ. ספיר:

יש בדעתנו לשבת על מדוכה זו באוצר.

אני הצעתי שתועלה הריבית ב-2%

על 5 מיליארד לירות להון חוזר מכוון, מתוך 10 מיליארד לירות הון חוזר. להעריב נועדה ישיבה של הוועדה המייעצת של בנק ישראל לדיון ולהחלטה בעניין זה. הנושא השני של רבית על הלוואות פיתוח מסובך יותר. אך גם בנושא זה תפול החלטה תוך חודש ימים.

אני רוצה לסכם ולומר שאנחנו פועלים לפי התכנית והמדיניות שקבענו. אנו עושים הכל כדי לספוג כספים, ולהגדיל את החסכון. אנו צריכים את הכסף כדי להוציאו חזרה. במקום להדפיס כסף, אנו מעדיפים כספי חסכון.

בתחום מטבע חוץ אנו מעדיפים הלוואות לזמן ארוך - בונדס או כספי מגביית שאותם אין צורך להחזיר. אנו דואגים לכל גרגיר של מטבע חוץ. הנה חשבנו שנקבל פצויים אישיים מגרמניה עבור יוצאי ברית המועצות שסבלו מהנאצים; בלילה סיכמנו ובבקר שמענו שברנדט התפטר.

אנו משתדלים שלא לתת כספים מתקציב הפיתוח אלא במקום שהוא נחוץ. וכל הדיבורים על פרוטקציה, אין להם שחר. הבנק לפיתוח התעשייה גובה כל חודש 50 מליון לירות החזר כספי הלוואות שניתנו.

בעניין המחירים - משתדלים לרסן

עליית המחירים. בעניין הסובסידיות, עשינו מה שיכולנו. אם יהיה צורך תוך השנה לעשות עוד דברים - נראה או יראו.

עד כאן מה שיש לי לומר בחשובה

להצעתו של חבר הכנסת הורביץ בנושא האינפלציה. וכל זה נוסף לדברים שאינם בשליטתנו - בטחון והתייקרות בשוקי חוץ. איננו מזלזלים בחומרת הסכנה של האינפלציה. אנו עושים הכל כדי לצמצמה. אך לא ניתן להסלה לגמרי לא בעולם ובודאי לא בישראל. אנו נצטרך לחיות עם מידה מסוימת של אינפלציה כפי שחיינו בשנים האחרונות.

ש. ארליך:

מה פירוש "מידה מסוימת"?

שר האוצר פ. ספיר:

אם תשאל אותי, חבר הכנסת ארליך, למדינת ישראל יש בעיות חמורות יותר, ואינני מתכוון לבעיית הבטחון. אני מתכוון לבעיית תלותנו בנשק. וכתוצאה מרד המשק: כי ארצות-הברית יכולה להגיד: הא לכם נשק, אבל תשלמו כפי ששילמתם לצרפתים, כאשר הכנסנו את הכסף שנתיט לפני שקבלנו את הנשק. האמין לי, שהחלות שלנו בארצות הברית, ההולכת ומתהדקת, מדאיגה אותי יותר.

מ. ארנס:

מה עושים כדי להקטין את התלות הזאת?

בשנים אלה, כתוצאה מהסכומים שפירטתי, אנו יודעים בדיוק בכמה עולה החוב במטבע חוץ, שהוא ב-90-95% לארצות הברית ולזמן ארוך. אם יבוצעו הרכישות, עליהן דברתי, בחמש השנים הבאות, התלות הזאת תגדל עוד יותר.

האינפלציה אצלנו ברובה באה מהוצאות הבטחון. אבל אין ברירה אחרת.

היו"ר י. קרגמן: קבלתי פתק מחבר הכנסת קורפו בשם סיעת הליכוד, שחברי הסיעה צריכים לעזוב את הישיבה. לכך נדחה את הדיון לאחת הישיבות הקרובות. את המועד נתאם עם שר האוצר. יתכן שנצטרך לקיים ישיבה בשעות אחר הצהריים או בשעות הערב, כי אינני רוצה לדחות את הדיון לזמן רב. חברי הועדה יקבלו הודעה על מועד הדיון.

ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.05